

VAASAN LYSEON LUKION
TASA-ARVO- JA
YHDENVERTAISUUS-
SUUNNITELMA

2023

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Toimenpiteet ja päivitys ja seuranta	1
3. Lainsäädäntö	1
3.1. Tasa-arvolaki	1
3.2. Yhdenvertaisuuslaki	2
4. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen	2
4.1. Opiskelijavalinnat	2
4.2. Opetusjärjestelyt	2
4.3. Opintosuoritusten arviointi	3
4.4. Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä	3
4.5. Syrjinnän kieltä	3
5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi	3
5.1. Syrjinnästä vapaa alue ja Uniworld Day	3
5.2. Vaasan lyseon lukio on Unesco-koulu	4
6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvoriikkomustapauksissa	4
7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen	4
LÄHTEET	5

1. Johdanto

Tämä suunnitelma sisältää oppilaitoksen opiskelijoihin kohdentuvan osion. Henkilöstöön kohdistuvat osiot ovat Vaasan kaupungin tasa-arvosuunnitelmassa.

Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Tasa-arvoisessa työ- ja opiskeluympäristössä on kaikilla mahdollisuus työskennellä ja opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

2. Toimenpiteet ja päivitys ja seuranta

Lukuvuosittain tehdään opiskelijoille hyvinvointikysely, jossa selvitetään myös opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskokemukset. Tasa-arvon ja yhdenmukaisuuden edistämiseksi suunnattuja toimenpiteitä seurataan myös muiden kyselyiden kautta (mm. kouluterveyskysely, kouluviihtyvyysskysely,) sekä opiskelijoiden henkilökohtaisissa ohjaustilanteissa (ryhmänohjaajat, opinto-ohjaajat, kuraattori ja opiskeluterveydenhoitaja). Suunnitelma laaditaan kolmen vuoden välein, mutta tavoitteita ja toteutumista seurataan vuosittain. Suunnitelmien päivitys tehdään tarvittaessa tässä yhteydessä.

Kyselyistä mahdollisesti nousevat kehittämistarpeet toteutetaan lukuvuosittain. Kehittämiskohteita valittaessa hyödynnetään opiskelija- ja kouluterveyskyselyjä. Myös opettajilta, koulun muulta henkilökunnalta ja opiskelijoilta tulevat kehittämiskohteet otetaan huomioon (opiskelijakunta, opiskelijoiden neuvosto, laajennettu hyvinvointityöryhmä ja muut foorumit).

Kehittämiskohteet ja toimenpiteet tarkistellaan vuosittain lukuvuoden syyslukukaudella Vaasan lyseon lukion laajennetussa hyvinvointiryhmässä.

3. Lainsäädäntö

3.1. Tasa-arvolaki

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin (609/86, muutettu lailla 232/2005) lisättiin vuoden 2005 lain kokonaisuudistuksen yhteydessä säännös oppilaitosten tasa-arvosuunnittelusta. Lakia täydennettiin 2014 sekä 2023. Säännöksen mukaan oppilaitosten on laadittava vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma (tasa-arvolain 5 a§). Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä mahdollisista ongelmista. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.5§ (30.12.2014/1329). Häirinnän määrittely muuttuu siten, että häirintä voi kohdentua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään. Jatkossa häirintää voidaan arvioida myös ilman yksittäistä henkilöä eli häirinnän uhria, johon häirintä olisi kohdentunut (yhdenvertaisuuslaki 1.6.2023).

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. Vaasan lyseon lukiossa laaditaan vähintään kerran kolmessa vuodessa tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa.

3.2. Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjällä on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi arvioituaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Opiskelijoilla ja heidän edustajilleen on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteissä.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Vaasan lyseon lukiossa yhdenvertaisuuden edistämisen suunnitelma yhdistetään oppilaitoksen hyvinvointisuunnitelmaan. Suunnitelma laaditaan vähintään joka kolmas vuosi ja sitä laadittaessa kuullaan opiskelijoita ja heidän edustajiaan.

4. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen

4.1. Opiskelijavalinnat

Opiskelijavalinnoissa noudatetaan voimassa olevia määräyksiä. Vaasan lyseon lukioon haetaan toisen asteen koulutuksen yhteishaussa. Opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella. Koulu määrittelee keskiarvorajansa vuosittain (7.5-), ja se voi muuttua, mikäli hakijoita on enemmän kuin aloituspaikkoja.

4.2. Opetusjärjestelyt

Lukiossa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita. Varmistetaan koulukohtaisten opintojen tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus kaikille opiskelijoille. Opetuksessa käytettävät menetelmät ja tilat ovat esteettömiä. Tilat, oppimateriaalit ja opetusmenetelmät ovat saavutettavia.

Opetuksessa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä sekä etä- ja monimuoto-opetusta tarvittaessa opiskelun mahdollistamiseksi. Opiskelijoiden lukiongelmat ja muut oppimisvaikeudet otetaan huomioon opetuksessa ja koetilanteissa mahdollisuuksien mukaan. Erityisen tuen tarpeet on kirjattu erilliseen pedagogisen tuen suunnitelmaan, jonka laatii yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa erityisopettaja (oppimisvaikeudet) tai kuraattori (psykkiset, sosiaaliset ja elämäntilanteesta johtuvat tekijät). Opinto-ohjauksessa varmistetaan kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoinen ohjaus ottaen huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Jatko-opintomahdollisuudet tulevat ennakkoluulottomasti ja tasa-arvoisesti käsitellyiksi ja tarjotuiksi.

4.3. Opintosuoritusten arviointi

Opiskelijoiden arviointia lukiossa säätelevät lukiolaki ja -asetus sekä koulun opetussuunnitelma. Arvostelu perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Arvostelussa tulee pyrkiä mahdollisimman suureen luotettavuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Opiskelijalle selvitetään kurssin alussa arvostelun ja arvosanan muodostumisen perusteet. Opiskelijaa tulee ohjata myös itsearviointiin. Arvostelulla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. (Vaasan lyseon lukion opetussuunnitelma 2021)

4.4. Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä

Tasa-arvolain 8 b§:n mukaan oppilaitoksen on pidettävä kiellettyinä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen muussa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan, taikka muutoin kohdellaan lain 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa sanallista sanatonta tai fyysistä luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Kaikki tällaiseen viittaava käyttäytyminen on lukiossamme kiellettyä.

4.5. Syrjinnän kielto

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Vaasan lyseon lukiossa kohdellaan kaikkia yhdenvertaisesti. Kaikkia lukiokoulutuksessa toimivia henkilöitä kohdellaan tasavertaisesti riippumatta henkilön etnisestä taustausta, kansallisuudesta ja kielestä. Näihin asioihin liittyvää syrjintää ei hyväksytä.

5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Vaasan lyseon lukiossa korostetaan toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja tulevaisuutta sekä vahvistaa osallisuutta. Se on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

5.1. Syrjinnästä vapaa alue ja Uniworld Day

Vaasan lyseon lukio julistautuu lukuvuosittain syrjinnäksi vapaaksi alueeksi. Syrjinnästä vapaa alue -kampanja on kaikenlaisen syrjinnän, kiusaamisen ja häirinnän vastainen tiedotuskampanja, jonka avulla organisaatiot ja työyhteisöt tuovat julki sitoutumisensa syrjimättömyyden periaatteeseen.

Syrjinnästä vapaaksi alueeksi julistautuminen merkitsee syrjinnän vastustamista, siihen puuttumista sekä ihmisten yhdenvertaisuuden tunnustamista.

Julistautuminen on myös merkki työntekijöille, työnhakijoille ja opiskelijoille siitä, että organisaatio toivottaa kaikki ihmiset tervetulleiksi riippumatta sukupuolesta, iästä, etnisestä taustasta, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Julistus annetaan Uniworld Day-kampanjapäivän yhteydessä, jolloin koulumme opiskelijat esittelevät eri kulttuureja. Vaasan lyseon lukiossa vietetään Uniworld Day -teemapäivää lukuvuosittain YK-päivänä 24.10. Silloin nostetaan esille globaalikasvatuksen keskeisiä teemoja. Päivän aikana tutustutaan koulun moniin eri kulttuureihin kulttuurikierroksella. Päivän toteutuksessa sovelletaan vertaisoppimisen menetelmää, jossa ajatuksena on se, että opiskelijat opettavat toisille oppilaille itselleen tärkeitä asioita.

5.2. Vaasan lyseon lukio on Unesco-koulu

Vaasan lyseon lukio on Unesco-koulu. Unesco-kouluna Vaasan lyseon lukio tarjoaa eväitä maailmankansalaiseksi kasvamiseen. Maailmankansalaisuus on välittämistä, vaikuttamista ja vastuunkantoa, mutta myös uskoa omiin kykyihin ja kykyä toimia yhdessä niin paikallisella kuin globaalilla tasolla. Maailmankansalaisuus edellyttää kulttuurien keskinäistä kunnioitusta ja suvaitsevaisuutta.

6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvorikkomustapauksissa

Tasa-arvorikkomustapauksissa tai syrjinnässä tehdään ilmoitus opiskeluhoitohenkilöstölle tai rehtorille, jotka ryhtyvät välittömästi toimiin tilanteen selvittämiseksi ja korjaamiseksi.

7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedotetaan kokohenkilökunnalle, opiskelijoille ja muille sidosryhmille suunnitelman hyväksymisen jälkeen. Suunnitelma on osana lukion opetussuunnitelmaa ja hyvinvointisuunnitelmaa ja on näin myös nähtävillä koulun kotisivuilla.

LÄHTEET

Finlex, Yhdenvertaisuuslaki 2014/ 2023

Yhdenvertaisuuden arvioinnin työkalu. Oikeusministeriö. Yhdenvertaisuus. Fi

<https://www.vaasa.fi/koulutus-ja-tyo/lukiot-ja-ammattillinen-koulutus/lukiot/vaasan-lyseon-lukio/opiskelu/opetussuunnitelma/>

<https://www.vaasa.fi/tietoa-vaasasta-ja-seudusta/kehittyva-vaasa/kaupungin-kehittaminen/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus/>

http://www.yhdenvertaisuus.fi/kampanjat/syrjinnasta_vapaa_alue/syrjinnasta_vapaita_alueita/kaikki-julistautuneet/

<http://www.unesco.org/new/en/>

<http://www.unesco.org/new/en/education/networks/global-networks/aspnet/>